

Frøproduktion med får som hjælpere

Af: Jørn Lund Kristensen

Frøavlskonsulent, Cand.Agro.

DLF-TRIFOLIUM A/S

Mobil: 30463002 E-mail: jlk@dlf.dk

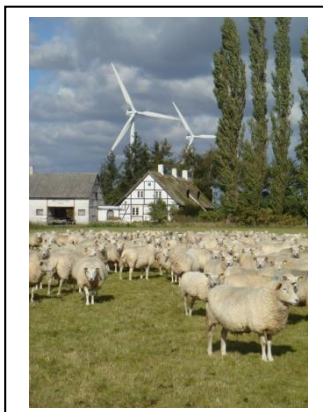
Får er et godt alternativ til slåmaskiner når frømarker skal afpudses om efteråret. Udover at trimme frømarkerne er fårene også gode til at æde af ukrudtet og dermed skabe renere marker. I hvidkløver og rødskløver kan får, om foråret også afpudse kraftig bladmasse og ligeledes reducere mængden af ukrudt.

Efterårsbehandling i frømarker

Udover en passende plantebestand og næringsstoffer er lys en vigtig faktor for en frømark om efteråret. For at skaffe lyset adgang til udlægsplanterne, må der ikke stå en høj stub og skygge. Derfor skal der sættes kort stub ved høst af dækafgrøde eller afpudses umiddelbart efter høst. En kort stub er under 10 cm. og kan stubben pudses ned til under 5 cm. er det godt. Den korte stub er især vigtigt i de finere græsser som engrapgræs og rødsvingel. Skygge kan også komme fra halm eller afpudset materiale, som enten skal fjernes eller snittes og fordeles, så det kommer i kontakt med jord og omsættes i marken.

Lys og plads er ofte en større udfordring i de frøavlsarealer, der skal genhøstes (2. og 3. års marker). Her er afbrænding den bedste måde at få skabt plads og dermed lys til de nye skud. En god afbrænding fjerner både frøgræshalm og stub. Alternativt til afbrænding er en dyb afpudsning af stub umiddelbart efter frøhøst. Efterfølgende skal marken afpudses en til flere gange i løbet af efteråret. I første halvdel af oktober afpudses sidste gang og afgrødehøjden er 8-10 cm. I de grovere græsser kan der med fordel tages et slæt på frømarken i starten af oktober.

Afpudsning med får kan være et godt alternativ til maskinafpudsning. Får er som udgangspunkt gode "græsslåmaskiner" og de fjerner samtidig det afpudsede materiale. Får græsser hele vejen rundt om planten og efterlade græsplanten mere tueagtigt end en slåmaskine. Fårene lave ikke trykskader på samme måde som tunge maskiner og får kan også afpudse langt græs, der ligger ned eller er kørt sammen i spor. Får kan træde lidt jord op omkring planterne og enten æde eller træde gammelt plantemateriale ned på jorden.

Forsøg tyder ikke på, at der høstes et merudbytte ved at lade får afpudse frem for maskiner. Men erfaringer viser, at der kan afpudses lidt senere ved brug af får frem for af maskiner.

Fårene æder også det ukrudt, der er i marken. Ofte forbedres konkurrenceforholdet mellem ukrudt og græsplanten, da græs generelt bedre tåler dyb afgrævning end mange ukrudtsarter.

Får spiser ikke gammelt stub. Derfor skal stubben stadig afpudses med maskine efter frøhøst. Hvis ikke mejetærskeren har været i bund. Anvendes får til trimning af frømarken om efteråret, skal der være en stor belægningsgrad for at få en ensartet afpudsning. Stribeafgræsning med 40-50 får pr. ha og hyppige flytninger er at foretrække. Der skal føres tilsyn ofte, så der ikke græsses for hårdt, og man skal være klar til at flytte hegnet. Med for få får fås en uensartet plantehøjde. Fårene foretrækker det nye friske græs frem for det lange gamle og visne.

Hvidkløver og rødkløver til frø.

I både efteråret og foråret kan får afgræsse en kløvermark. En kraftigt bladvækst i en kløvermark om efteråret kan afgræsses og fårene vil samtidigt æde det ukrudt, der er i marken.

Om foråret kan får afgræsse en kraftig bladmasse i hvidkløver i maj måned. Fårene skal tages væk fra hvidkløverfrømarken i starten af juni. Herved skabes der bedre lys og varme til blomsterknopperne, der sidder i bladhjørnerne. Det giver en mere ensartet blomstring og renere frømark, når marken er afgræsset med får. I et tørt forår skal man være varsom med tæt afgræsning, da hvidkløver vil have svært ved at gro til efterfølgende p.g.a. overjordiske rodudløbere, der kræver fugtig jord. Jo senere fårene fjernes fra kløverfrømarken, jo senere blomstring og jo senere høst.

Der er de sidste par år også gode erfaringer med afgræsning i rødkløvermarker om foråret.

Afslutning

Får er nogle velskabte græsslåmaskiner. Brugt på den rigtige måde kan de i nogle tilfælde være et både bedre og billigere alternativ til maskiner. Frøgræsmarker og kløverfrømarker kan i nogle tilfælde være rene slikbutikker for får. Om fordelene ved at kombinere frøproduktion og fåreproduktion er størst for den ene eller den anden kan diskuteres. Men gribes det fornuftigt an, kan der ved hjælp af får skabes nogle rigtig flotte og relativt rene frømarker – ikke mindst inden for økologisk frø. Men der kan også skabes en rigtig god tilvækst hos får og lam efter et besøg i en frømark.

